

Informatie over epilepsie voor leerkrachten

Epilepsie: wat is dat?

Epilepsie is een aandoening van de hersenen, die zich meestal uit in aanvallen. Deze kunnen er heel verschillend uitzien. De ene persoon raakt bewusteloos, valt en gaat schokken met armen en benen. Iemand anders ervaart vreemde tintelingen of geluiden. Het bewustzijn kan verlaagd zijn. Of iemand staart een korte periode voor zich uit en reageert niet op aanspreken.

Bij basisschoolkinderen komt de absence het meeste voor

Epilepsie komt vaak voor bij kinderen. 1 op de 100 heeft er last van. Bij kinderen zijn de hersenen nog niet helemaal volgroeid en daardoor kunnen ze gevoeliger zijn voor epileptische aanvallen. De meest voorkomende aanval op de basisschoolleeftijd is de absence. Hierbij is het kind even afwezig. Vaak wordt deze aanval niet herkend als een epileptische aanval. De bekendste aanval, de tonisch-clonische aanval, kan ook op de kindertijd voorkomen maar dit is best uitzonderlijk.

Herkennen van een absence

Een absence is niet altijd makkelijk te herkennen. Vaak is er weinig te merken aan een kind. De absence wordt opgevat als dagdromen, concentratiestoornis of 'raar' gedrag. Meestal worden absences alleen opgemerkt als ze heel vaak op een dag voorkomen. Dan kan het meer gaan opvallen dat het kind een afwezige, dromerige indruk maakt.

Bij een absence is een kind een korte tijd afwezig. Het staart 3 tot 30 seconden voor zich uit, en gaat daarna weer verder alsof er niets is gebeurd. Soms maakt het kind subtiele bewegingen, zoals kleine schokjes van de mond, oogleden of ogen. De bewegingen zijn minimaal. Het kind valt niet en er gebeuren zelden ongelukken bij een absence, omdat de spierspanning niet verandert en de balans niet verstoord raakt. Doordat het kind even afwezig is, kan het stukjes van de lesstof missen. De absence is bij schriftwerk duidelijk waar te nemen. Vaak staat er dan een lijn, alsof een letter is 'uitgeleden'.

Signalen

Bepaalde signalen bij epilepsie kunnen lijken op signalen bij andere aandoeningen. Daardoor kan het soms moeilijk zijn ze te onderscheiden. Maar denk bij onderstaande signalen in de klas ook eens aan epilepsie:

- Plotselinge stemmingswisseling;
- Gedragsproblemen (bijv. agressief of onzeker gedrag);
- Wisselend verloop van prestaties (bijv. niet meer abstract kunnen denken, opeens onzelfstandig, onzeker en angstig werken, eerder beheerste lesstof niet meer kunnen reproduceren, tegenvallende prestaties);
- Sterke wisseling in aandacht en tempo (bijv. dagdromen, tempoverschillen, concentratiestoornissen, trage verwerking, ongedurig, rusteloos);
- Terugkerende lichamelijke klachten (bijv. buik- en hoofdpijnklachten, slechte fijne motoriek, onregelmatig handschrift, geen goede oog-handcoördinatie).

Epilepsie en school

De meeste kinderen met epilepsie gaan gewoon naar school en kunnen meedoen met bijvoorbeeld sport en spel en schoolreisjes. Dit geldt zeker als ze geen aanvallen meer hebben dankzij de medicijnen. Toch is het altijd belangrijk om u goed te laten informeren door de ouders/verzorgers wat de epilepsie voor hun kind inhoudt. Soms verandert de epilepsie in de loop van de tijd en soms is er extra begeleiding nodig.

Problemen op school

Loopt u op school tegen problemen aan bij het begeleiden van een kind met epilepsie? Het Landelijke Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOWE) adviseert kosteloos leerkrachten bij leerproblemen, www.lwoe.nl.

Wat te doen bij een epileptische aanval?

Bij de meeste aanvallen is eerste hulp niet nodig. De aanval houdt meestal vanzelf binnen enkele minuten op. Het is wel belangrijk om gevaarlijke situaties die tijdens een aanval kunnen ontstaan te vermijden. Wanneer kinderen tijdens een aanval doelloos gaan rondlopen, moet u voorzichtig ingrijpen om te voorkomen dat het kind bijvoorbeeld een drukke straat oversteekt. Het **Eerste Hulp Bij Epilepsie (EHBE)-kaartje** van het Epilepsiefonds is een handig hulpmiddel.

Aanvalsprotocol

In een aanvalsprotocol beschrijft een ouder/verzorger dingen als hoe de aanval eruit ziet, wat er gedaan moet worden bij een aanval, belangrijke telefoonnummers, of er noodmedicatie toegediend moet worden. Een voorbeeldprotocol is te vinden op de website van het Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE), zie www.lwoe.nl.

Wat te doen bij....

...een absence?

Tijdens de absence maakt het kind een afwezige, dromerige indruk en reageert niet. Een aanval duurt meestal maar kort, 3 tot 30 seconden. U kunt niets doen om de aanval te stoppen. Maar het kind kan informatie of instructie missen en niet begrijpen wat het moet doen. Zeker als er meerdere absences zijn op een dag. Leg dan de opdracht opnieuw uit.

....een tonisch-clonische aanval?

Deze aanval komt op de basisschoolleeftijd niet zo vaak voor. Maar omdat het heftig kan zijn deze aanval mee te maken en soms ingrijpen noodzakelijk is, beschrijven we hem. Het kind raakt bewusteloos, verkramp en verstijft 10 tot 20 seconden en gaat daarna schokken. Vaak valt een kind op de grond, soms laat het de urine lopen en komt er een beetje bloed uit de mond doordat het op de tong heeft gebeten. Meestal is de aanval na 1 tot 3 minuten voorbij. Het kind kan daarna nog wel afwezig en moe zijn.

Wat te doen tijdens de aanval:

- Blijf kalm, blijf bij het kind, zorg dat het zich nergens aan kan bezeren;
- Houd de bewegingen niet tegen, maar bescherm het hoofd wel met handen, jas of kussen;
- Stop niets tussen de tanden;
- Houd de tijd van de aanval in de gaten.

De aanval is over als het schokken ophoudt. Het kind ademt dan meestal diep en rochelend.

Wat te doen na de aanval?

- Leg het kind in zijligging;
- Blijf bij het kind en stel het gerust;
- Geef het kind niets te drinken;
- Geef ook aandacht en nazorg aan de kinderen die bij de aanval waren.

Wanneer 112 bellen?

Meestal houdt een tonisch-clonische aanval vanzelf op. Als de aanval langer dan vijf minuten duurt, moet u 112 bellen. Bij een klein aantal kinderen met deze aanvallen is het nodig om na een aantal minuten noodmedicatie toe te dienen. Dit staat in het aanvalsprotocol.

Noodmedicatie

Artsen schrijven geregeld noodmedicatie voor. In de praktijk is het toedienen van noodmedicatie alleen nodig bij langdurende tonisch-clonische aanvallen. De behandelend arts geeft meestal aan wanneer en hoe deze medicatie toegediend moet worden. Iemand in de omgeving van het kind, dus ook een leerkracht, mag dergelijke medicatie toedienen, mits hij/zij de juiste instructies heeft gekregen. Zo niet, kan de leerkracht altijd 112 bellen. Raadpleeg voor het gebruik van noodmedicatie het aanvalsprotocol.